

ARDEALUL JURIDIC

REVISTĂ LUNARĂ

DE DREPT ȘI UNIFICARE LEGISLATIVĂ

ABONAMENTUL:
 pentru Instituțiuni și Autorități 500 Lei pe an
 pentru Autorități Judecătorești }
 " Magistrați } 350 Lei pe an
 " Avocați }

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
Str. G. Mărzescu 20
CLUJ

Publicațiuni și anunțuri pentru un număr
 2 lei cuvântul
 Publicațiuni și anunțuri pentru mai multe
 numere 1.50 lei cuvântul

Fondator: VASILE M. DIMITRIU Consilier la Curtea de Apel din Timișoara

Comitetul de conducere și redacție:

I. MĂNESCU

Președinte la Curtea de Apel Cluj
 Directorul revistei

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AL. ULVINIANU

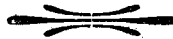
Președinte la Curtea de Apel Cluj

I. PREDOVICIU

Procuror General la Curtea de Apel Cluj

Dr. AL. DRAGOMIR

Decanul baroului adv. din Cluj

Secretar

VIRGIL. I. MĂNESCU

licențiat în drept student în filosofie

S U M A R :

Legalitatea Deciziunilor Curții de C. Ciolac, Judecător.
 Legea pentru lichidarea datorilor agr. și urb. Două chestii
 controversate de *Liviu Teclu* (urmare).
 Începutul și probă scrisă ca mijloc de dovadă în nouă lege
 cambială de *Emil Pășoariu*, magistrat.

Jurisprudențe Civile.
 Jurisprudențe Comerciale.
 Jurisprudențe procedurale.
 Jurisprudențe la diverse legi.

Se publică hotărârile instanțelor de recurs, hotărâri ale ori căror instanțe dacă sunt adnotate,
 cum și articole doctrinare.

Oricând se permite se retrimită la cerere în contul abonamentului

Prețul unui număr 35 lei

Sub tipar:

Codul pașapoartelor și poliției de frontieră

*Migrațiuni controlul
străinilor*

cu jurisprudențe, trimiteri și adnotări

Romulus Orezeanu

prim-președinte Trib. Arad

Nic. V. Mândru

Jude-președinte Trib. Arad

Arad 1935

BANCA CENTRALA

Intreprinderi industriale fondate și interesate :

Industria Sârmei — fabrică de cuie și sârmă în Ghiriș, gara Câmpia Turzii;

Fabrica de Sticlărie S. A. în Turda

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ
S. A. SEDIUL CENTRAL CLUJ

Filiale: Alba-Iulia, Bistrița, Hațeg, Sibiu, Turda.

Capital social 50 milioane, rezerve 20 milioane. depuneri 120 milioane

A apărut :

Consiliul legislativ

Colecțiune

de

Legi și Regulamente

Legi 1934

A a p ă r u t

Constantin Sudețeanu: Opinia publică
Cluj 1935.

Ion Colfescu Delaturda: Spirit și materle
Eroismul în viața de stat. Cluj 1935.

Dr. Carol Nesselrode: Procedura privitoare
Ed. III Oradea 1935. **ocrotirea Minorilor.**

St Fabius: Proiectul de cod penal.

A APARUT :

Buletinul Legilor

care publică legile,
regulamentele și instrucțiunile la câteva zile dela publicarea lor oficială sub direcțiunea

D-lui I. MANESCU

Președinte la Curtea de Apel Cluj

Abonamentul 700 lei anual

Pentru magistrați și avocați . . . 500 " "

Plătibil și în rate de minimum 50 lei

**Administrația la Curtea de
Apei Cluj**

A apărut

Vasile M. Theodorescu
Prim-președinte al Trib. Timiș-Torontal
**Unificarea legislațiunii
procedurale penale**
Reflexiuni în jurul proiectului din 1935
cu o prefață de
Ion Mănescu

Președinte la Curtea de Apel Cluj,
Timișoara, 1935.

Dr. Ioan Boroș

**Posesiunea și
operarea posesiuni**
studiu doctrinar

Oradea 1935.

LEGALITATEA Deciziilor Curiale¹⁾

Este aproape inexicabil că legiuitorul român, atât de recund în modificări de dispozițiuni care s'au succedat uneori la interval numai de câteva zile, a lăsat totuși în vigoare nu numai fundamentalele dispozițiuni legislative ale vechii stăpâniri maghiare, dar chiar ordonanțele mai mărunte, a căror destiințare nu putea să producă nici un fel de perturbațiuni, cele mai multe fiind de dată recentă. Și, cu toate că nu intenționăm să polemizăm cu nimeni în expunerea ce urmează, să ne fie îngăduit să facem o constatare profund dureroasă: mulți din cei care ar fi putut avea un rol covârșitor în înfăptuirea unității legislative a României întregite au dat prea puțin dovadă de bunăvoință și de patriotism. Iteea voință și lipsă de patriotism se învederează și în ușurința cu care la multe instanțe din ținuturile alipite se aplică încă unele texte din legiuirile maghiare formal sau implicit scoase din vigoare prin legi de unificare. Neavând preocuparea permanentă de a fi la curent cu stadiul în care a ajuns unificarea, avocați și magistrați au continuat a invoca și aplica legiuiri ungurești mulți ani după data de când fuseseră scoase din vigoare.

Dar mai este o împrejurare care a impresionat pe prea puțini. În fiecare zi, instanțele de judecată aud invocându-se, cu titlu de autoritate, cutare deciziune a Curiei maghiare; și mi-a fost dat să aud — din nefericire nu în instanța prezidată de mine, pentru a putea reacționa așa cum se cuvenia — invocându-se chiar deciziuni curiale posterioare datei Unirii. S'a mers deci până acolo, încât s'a crezut că este permis a încerca persuasiunea magistratului român cu ajutorul deciziunilor elaborate de o autoritate maghiară după data când ținuturile românești au fost deslăpitate dela Statul maghiar. Cu sistemul acesta, vom auzi în curând susținându-se că și o lege interpretativă maghiară posterioară Unirii poate avea autoritate în Statul român, căci dacă interpretarea Curiei poate avea vreo valoare, nu vedem de ce n'ar avea cel puțin tot atâta valoare interpretarea făcută chiar prin lege.

Asupra lipsei de autoritate a deciziunilor curiale posterioare anului 1918 credem inutil să mai insistăm. Vom trece deci de-a dreptul la cercetarea valorii deciziunilor curiale anterioare Unirii.

— Art. 75 al legii LIX din 1912 prevede că „instanțele sunt datoare să urmeze hotărârile date de Curie în senat de unitate de drept, cum și pe cele date în ședință plenară, atât timp cât nu le schimbă Curia în ședință plenară”.

¹⁾ N. R. Atragem atenția asupra acestui articol care ridică o chestiune de mare interes și este scris cu un deosebit talent de autor, căruia îi urăm și-i cerem să continue mai departe, tratarea prin scris a chestiunilor juridice, ce l'ar interesa.

Pentru a înțelege rostul acestei dispozițiuni, trebuie să ne amintim că principiul separațiunii celor trei puteri în Stat, dezvoltat de Montesquieu în „L'esprit des Lois”, nu este nici astăzi aplicat de Unguri decât în privința separațiunii puterii judecătorești de cea executivă, care datează dela 1870, când s'a pus în vigoare legea pentru organizarea judecătorească. Dreptul de a edicta norme pozitive cu caracter obligator, care este de atributul puterii legiuitoare, nu-l are în Ungaria numai această putere, ci poate fi transmis și celorlalte puteri. Astfel, prin art. 107 al legii LIX din anul 1881, ministrul de justiție a fost autorizat să reguleze pe cale de ordonanță o sumă de proceduri; și exemplele sunt numeroase. Sub imperiul Constituției noastre, un asemenea procedeu este vădit neconstituțional, căci art. 34 al. ultim din Constituție prevede categoric: „Nici o lege nu poate fi supusă sancțiunii regale decât după ce se va fi discutat și votat liber de majoritatea ambelor adunări”. Pe de altă parte, art. 75 al legii LIX din 1912, care ne preocupă mai în de aproape, a statuat obligativitatea unor anumite hotărâri date de Curie, de unde rezultă că asemenea hotărâri au putere de lege. Așadar, în sistemul ungar puterea legiuitoare poate delega fie puterea executivă, fie pe cea judecătorească, spre a confecționa norme de drept obligatorii.

În Constituția noastră, separațiunea puterii legiuitoare este consacrată de art. 33 și 34, dar rezultă implicit și din art. 36 și 103.

„Toate puterile Statului emană dela națiune, care nu le poate exercita decât numai prin delegațiune și după principiile și regulile așezate în Constituțiunea de față” — spune art. 33, iar art. 34 adaugă: „Puterea legislativă se exercită colectiv de către Rege și reprezentanța națională”. Din alăturarea acestor două texte, rezultă că numai Reprezentațiunea națională și Regele, colectiv, pot elabora legi. Și fără îndoială cuvântul „lege” întrebuițat de Constituție se referă nu numai la acele dispozițiuni care ar purta titlu de legi, ci la ori ce norme de drept cu caracter obligator. Prin urmare, o ordonanță ministerială care ar cuprinde asemenea norme nu poate avea nici un efect, căci ar fi dată cu călcarea Constituției; tot astfel normele de drept pe care le-ar statorni o instanță de judecată. —

Dar nu numai confecționarea legilor nu este de atributul puterii executive sau judecătorești: nici interpretarea legilor cu drept de autoritate nu poate fi făcută decât de puterea legiuitoare, după cum arată categoric art. 36 din Constituție. Această dispozițiune completează pe cele cuprinse în art. 33 și 34, cărora le accentuează eficacitatea, căci dacă puterea executivă sau judecătorească ar putea interpreta cu drept de autoritate legile, s'ar putea ca interpretarea, îndepărtându-se dela voința legiuitorului interpretat, să o falsifice până într'atât, încât să înlocuească o dispozițiune printr'una contrarie, nesocotind astfel principiul separațiunii puterilor.

Tot în legătură cu grija pe care a avut-o

Constituția de a asigura separațiunea puterilor, este demn de a fi amintit că art. 103, prevăzând dreptul Curții de Casație în secțiuni unite de a judeca constituționalitatea legilor, dispune totuși că judecata asupra inconstituționalității legilor se mărginește numai la cazul judecat. Cu alte cuvinte, nici Curtea de Casație în secțiuni unite nu are dreptul de a desființa o lege a cărei neconstituționalitate o constată, ci numai de a o declara inaplicabilă pentru cazul dedus în judecată. Această admirabilă aplicațiune a principiului că judecătorul nu poate să hotărască decât pentru speță demonstrează că autorul Constituției a fost atât de pătruns de grija ca nu cumva drepturile puterii legiuitoare să fie încălcate de celelalte două puteri, încât nici chiar Inaltei Curți de Casație în secțiuni unite, chemate să decidă dacă legea ordinară este conformă cu Constituția, nu i-a dat dreptul să abroge legile pe care le-ar găsi contrarii Constituției.

Este drept însă că legile au nesocotit adeseori principiul separațiunii consacrat de Constituție. Și uneori nesocotirea a fost atât de flagrantă, încât avem impresia că nici autorul legii, nici Parlamentul care a votat-o, nu au avut cunoștință despre principiul în mod atât de imperios consacrat de Constituția noastră. Astfel, cu toată categorica opunere a art. 36 din Constituție, legea pentru organizarea judecătorească, art. 2, al. penultim prevede că devine obligatorie pentru toate instanțele interpretarea dată de Inalta Curte de Casație în secțiuni unite sesizată de Procurorul General în caz de contrarietate între deciziunile date în materie fiscală de Curțile de Apel. Tot astfel, este în flagrantă contradicție cu Constituția dispozițiunile art. 110 al. ultim din legea timbrului, care prevede că sunt obligatorii avizele Comisiunii Timbrului.

Dar aceste erori ale legilor ordinare nu pot aduce nici o atingere principiului constituțional în sine, care, după cum am văzut, este consacrat fără posibilitate de controversă în sistemul Constituției noastre.

Să vedem acum, față de acest principiu, care este pozițiunea art. 75 din legea LIX a anului 1912.

Art. 137 din Constituție prevede că pe ziua promulgării ei sunt desființate toate dispozițiunile din legile, decrete, regulamentele și orice acte în vigoare în diferitele părți ale Statului român, dacă sunt contrarii dispozițiunilor cuprinse în Constituție.

Art. 75 al legii maghiare, care dă unor anumite deciziuni curiale tărie de lege, obligând pe judecători să le respecte, este însă în evidentă contradicție cu constituția română, după care atât confecționarea normelor de drept obligatorii, cât și interpretarea cu caracter obligatoriu a legilor, este de exclusivul atribut al puterii legiuitoare. Prin urmare acest text este desființat, căci nu concepem cum în Statul român interpretările Curiei Maghiare ar putea avea mai multă autoritate decât deciziunile Inaltei Curți de Casație Române.

Trebue totuși să prevenim o obiecțiune. S'ar putea argumenta că abrogarea art. 75 din legea LIX nu poate privi decât deciziunile viitoare, care nu mai pot avea nici o obligativitate, pe când vechile deciziuni curiale care au dobândit autoritate în virtutea art. 75, nu pot pierde această autoritate decât dacă printr-o lege s'ar abroga în mod expres sau tacit dispozițiunile ce conțin.

Obiecțiunea este neîntemeiată. Deciziunile curiale de orice categorie nu sunt legi, pentru că autoritatea lor să se impue judecătorilor prin ele înșile. Autoritatea lor se bazează numai pe dispozițiunea art. 75; odată acest text abrogat, ele nu mai pot avea nici o tărie, căci art. 137 din Constituție arată că rămân în vigoare „codicile și legile existente în diferitele părți ale Statului român” — dacă nu sunt contrare Constituției — dar nu spune că rămân în vigoare și normele de drept create de jurisprudență.

Așadar, consecința logică a abrogării art. 75 al legii din 1912 este caducitatea tuturor deciziunilor curiale de orice categorie, pentru că obligativitatea lor avea drept unic suport acest text. În această privință, dreptul obicinueltic din ținuturile de drept unguresc a avut o soartă mai fericită. Art. 19 din legea pentru exercițiul puterii judecătorești îndatorește pe magistrați să judece conform legilor și **dreptului obicinueltic**, iar acest text nefiind abrogat nici de Constituție nici de vreo lege de unificare, este în vigoare și astăzi în ținuturile alipite în care se aplică dreptul privat maghiar, astfel încât în aceste ținuturi magistrații sunt și astăzi obligați a se conforma dreptului consuetudinar local.

Asupra modului cum aceste norme de drept consuetudinar trebuiesc aplicate de instanțele din ținuturile alipite vom reveni pe larg într-o notă viitoare; cea ce ne preocupă pentru moment este că deciziunile curiale, atât cele date în senat de unitate de drept, cât și cele plenary, nu mai pot obliga instanțele judecătorești, care deci nu le mai pot utiliza decât ca simple izvoare consultative, dar nu le pot considera ca valori de drept pozitiv.

Această soluțiune se impune nu numai pentru salvarea principiului constituțional pe care l-am discutat până acum: ea este cerută și de o rațiune practică.

Art. 75 al legii din 1912 prevede că deciziunile curiale la care se referă nu sunt obligatorii decât atât timp cât nu le schimbă Curia în sesiune plenară, — lucru care de altfel nici nu era nevoie să mai fie amintit, căci noua hotărâre plenară a Curiei care schimbă o veche jurisprudență fiind ea însăși obligatorie conf. art. 75, este evident că norma anterior decisă rămâne desființată. De aci, consecința foarte importantă că deciziunile curiale prevăzute de art. 75, deși au putere obligatorie pentru instanțele judecătorești, nu au totuși caracterul de stabilitate al legilor, ci păstrează o notă de privizorat, o instabilitate, care face ca principiile ce conțin să poată fi lesne corectate, dată fiind mai ales ușurința cu care asemenea deciziuni se pot pro-

duce în conformitate cu art. 70 și următorii din lege.

Or, după Constituția noastră, asemenea decizii cu caracter obligator nu se pot da nici de Casație, nici de alte instanțe judecătorești. Singura modalitate de a abroga sau modifica o veche normă de drept este numai legea, pentru edictarea căreia trebuiesc însă întrunite o mulțime de formalități. Dacă normele cuprinse în deciziunile curiale cu valoare de drept obligatorie la data Unirii și-ar păstra și astăzi în ținuturile alipite caracterul obligator, ar însemna că sub imperiul Constituției române, — unde numai legea le poate abroga, — aceste norme sunt mai tari chiar decât în Statul maghiar, căci acolo pot fi revocate în orice moment printr'o deciziune plenară a Curiei.

Și să ne gândim că dela 1918 până astăzi Curia a modificat și desființat o mulțime de decizii anterioroare, a căror dispozițiuni nu mai corespundeau cerințelor timpului. Ce vom decide în privința unor atare dispozițiuni? Dacă le menținem în ținuturile alipite, înseamnă că dăm valoare de lege unor hotărâri temporal obligatorii, pe care, însăși instanța dela care emană nu le mai acceptă; dacă le revocăm **numai** pe acestea, înseamnă că în Statul român au încă valoare deciziunile curiale pronunțate astăzi la Budapesta, și că dreptul jurisprudenței din ținuturile alipite are și astăzi ca îndreptar Curia maghiară.

Analizată din punct de vedere principal, obligativitatea deciziunilor curiale ne apare deci incompatibilă cu dispozițiunile Constituției noastre, și chiar cu principiul suveranității naționale.

Dar nici autoritatea morală nu mai pot avea aceste decizii. Pe lângă că ele nu mai corespund timpului, pentru că au fost date cu cel puțin 17 ani în urmă, ele n'au fost călăuzite de un spirit corespunzător Constituției noastre și mentalității noastre latine și democratice. Înainte de a căuta într'o deciziune curială soluțiuni pe care le poate găsi în propria lui judecată, magistratul român să reflecteze că poate jurisprudenta în care caută un sprijin nu a fost determinată de spiritul de echitate socială, ci de abilitatea unor juriconsulti în slujba celei mai reactionare oligarhii pe care au cunoscut-o timpurile moderne.

C. Ciolac
judecător

Legea lichidării datoriilor agricole și urbane.

Două chestiuni controversate.

(Urmare).

A doua chestiune de care ne ocupăm este aceea a excepției de comercialitate a datoriilor comercianților și industriașilor prevăzută de art. 69 p. b) din lege.

Ideia fundamentală a legiuitorului este că datoriile comerciale ale comercianților nu trebuie să fie reduse, nici eşalonate, într'un cuvânt favorurile legii să nu se extindă asupra acestor datorii.

La contractarea unei datorii comerciale, scopul lucrativ este presupus, natura actului de comerț presupune și aceea că în scurt timp comerciantul a realizat contra valoarea datoriei, prin vânzarea mărfurilor cumpărate, și reînnoind operațiile sale fără întrerupere la preturile zilei, trecerea timpului îndelungat nu i-a putut produce dezechilibrul economic ce a produs celorlalți debitori cari au cumpărat imobile, pe care le-au păstrat și care s'au devalorizat odată cu trecerea timpului.

Pentru a formula exceptarea acestor datorii legiuitorul a înscris punctul b) din art. 69 prin care se exceptează: „datoriile comercianților și industriașilor care aveau această calitate în momentul contractării datoriei, dacă aceste datorii nu sunt de natură civilă sau dacă caracterul civil al datoriei nu rezultă din textul contractului de împrumut”.

Prin acest aliniat se stabilește, așa dar, o regulă generală împreună cu două excepții. Regula este că datoriile comercianților și industriașilor care aveau această calitate în momentul contractării datoriei sunt exceptate dela beneficiile cap. I și II, precum și dela beneficiile art. 81 al legii.

Excepțiile la această regulă sunt: prima că totuși aceste datorii nu se exceptează dela beneficiile legii, dacă ele sunt de natură civilă) vom vedea îndată că prin expresia de natură civilă „trebuie să înțelegem „de esență civilă”), și a doua excepție că totuși aceste datorii nu se exceptează dela beneficiul legii dacă ele sunt împrumuturi și caracterul lor civil reiese din textul contractului de împrumut.

Alte excepțiuni la regula prezumției de comercialitate nu sunt. Să le examinăm pe acestea două pe rând.

I. Excepția bazată pe natura civilă a datoriei își are originea în art. 4 din codul comercial român, care la rândul său își are originea în textul art. 4 din codul comercial italian. Reamintesc că codul comercial român promulgat la 1 Sept. 1887 este aproape în întregime traducerea codului de comerț italian din 1882. Art. 4 din codul comercial român se exprimă astfel: „Se socotesc afară de acestea, ca fapte de comerț, celelalte contracte și obligațiuni ale unui comerciant, dacă nu sunt de natură civilă sau dacă contrariul nu rezultă din însăși actul”.

Codul de comerț italian, redat după traducerea profesorului M. A. Dumitrescu, dispune că: „se consideră afară de acestea ca acte de comerț celelalte contracte și celelalte obligațiuni ale comercianților, dacă nu sunt de natură **esențialmente** civilă sau dacă contrariul nu rezultă din însăși actul”.

După cum vedem, legiuitorul român a tradus cuvânt cu cuvânt textul italian cu singura deosebire că a omis cuvântul — **esențialmente**.

Făcând această omisiune, legiuitorul român

a dovedit o regretabilă naivitate juridică, deoarece prin înlăturarea cuvântului — **esențialmente** a slăbit într'atâta înțelesul dispoziției legale încât textul român apare ca un perfect pleonasm.

Constitue un pleonasm a vorbi alternativ despre 2 categorii, care cel puțin în parte se confundă, căci în adevăr acte de natură civilă și acte al căror caracter civil reiese din textul actului, sunt toate acte cari pot fi atât civile cât și comerciale, acte civile **numai** prin **natura** lor. Perfect logic este înțelesul nealterat al textului italian unde, în prima categorie alternativă sunt actele esențialmente civile, iar în cea de a doua actele prin natura lor civilă, categorii care se exclud între ele și despre care se poate prin urmare vorbi în chip alternativ.

Legiuitorul român traducător, n'a făcut distincțiunea elementară între „esențialia” și „naturalia” unui act juridic între elementul esențial fără de care actul nu poate fi, și elementul natural care se presupune, dar poate fi sau nu poate fi, deopotrivă. Ca exemplu de act juridic civil prin natura lui, poate fi pus înainte de toate împrumutul, act juridic civil sau comercial după împrejurările speței; dimpotrivă, actul juridic de vânzare-cumpărare a unui imobil, care în dreptul din Ardeal conf. art. 275 c. com. nu poate fi niciodată act de comerț, este un act esențialmente civil, asemenea donațiunea și altele cari nu pot fi niciodată fapte de comerț, sunt acte civile prin **esența** lor. Aceste acte formează obiectul primei excepțiuni la regula presumpției de comercialitate și în dreptul comercial român, căci legiuitorul român traducând textul italian n'a intenționat câtuși de puțin să-i schimbe înțelesul, întrucât am arătat că textul român cuprinde un pleonasm și nu se poate presupune că legiuitorul român a voit cu dinadinsul să cadă într'un asemenea defect de logică.

Dacă a căzut, a fost fără voia lui, dintr'o eroare de traducere crezând că cuvântul esențialmente din textul italian era superfluu, pe când el era indispensabil pentru exprimarea corectă a ideii juridice.

Așa fiind lucrurile, pentru a înțelege cum se cuvine art. 4 din codul comercial român, cât și art. 69 p. b) din legea de lichidare, va trebui să recurgem la textul italian și să citim textul completat, în loc de natură civilă: natură, esențialmente civilă.

Așa citit textul, devine dintr'o dată inteligibil: el scoate de sub presumpția de comercialitate, cum era și firesc, actele comerciantului cari prin esența lor sunt civile.

În privința acestor acte de altfel, nici nu se poate concepe operarea presumpției de comercialitate, căci cum o să presupui ca comercial un act care prin esența lui este civil.

Al doilea punct al alternativei privește în codul comercial român și italian toate celelalte acte juridice făcute de comerciant și cari acte nu sunt esențialmente civile, dispunând că pentru aceste acte, presumpția de comercialitate încetează numai când caracterul civil al datoriei rezultă din textul contractului. Pentru această

a doua categorie a alternativei, proba caracterului civil este așa dar limitată, nepermitându-se nici o altă dovadă, fie scrisă, fie dovadă cu martori, decât însăși contractul.

În rezumat, în sistemul art. 4 codul comercial român și italian, toate actele civile ale comerciantului, toate actele pe care un comerciant le poate face în afară de comerțul său, sunt luate în considerare împărțite în două categorii: unele esențialmente civile, exceptate necondiționat dela presumpția de comercialitate și altele cu caracter civil, dar nu esențialmente civile, care sunt exceptate dela presumpția de comercialitate numai cu condiția ca acest caracter civil al lor să rezulte din textul contractului.

Acelaș sistem din codul de comerț italian și român, privitor la înlăturarea presumpției de comercialitate, legiuitorul lichidării din 1934 l'a tras pus în art. 69 p. b) reproducând textul art. 4 din codul com. român, cu singura deosebire că la cea de a doua propoziție a alternativei a adăugat cuvintele: „de împrumut”.

Dacă traducătorul imperfect al codului de comerț român, nefăcând o traducere fidelă, a îngreunat înțelegerea dispoziției legale, apoi nici legiuitorul lichidării nu s'a lăsat mai prejos, îngreunând și mai mult înțelegerea dispoziției legale prin adăogarea acestor cuvinte: „de împrumut”, căci în timp ce codul de comerț rezolvă precum am văzut situațiunea tuturor actelor civile ale comerciantului în mod expres, cuprinzându-le toate în cele două categorii pe care le-am analizat, nu tot acelaș lucru se poate spune despre legea de lichidare, unde prin adăogarea cuvintelor „de împrumut” s'a restrâns categoria 2-a a alternativei numai la actele de împrumut, nedispunându-se prin urmare în mod expres asupra actelor civile care nu sunt nici esențialmente civile și nici acte de împrumut.

Din această din urmă categorie face parte spre exemplu: prețul unor mărfuri cumpărate de comerciant pentru întreținerea familiei sale.

Urmarea acestei restrângeri este că în sistemul art. 69 p. b) din legea de lichidare din 7 Aprilie 1934 trebuie să deosebim trei categorii de datorii și anume:

1. Datoriile esențialmente civile, care necondiționat și fără nici o restricțiune de probă sunt scoase de sub presumpția de comercialitate. Ori-ce mijloc de dovadă este admisibil pentru a se dovedi că datoria provine dintr'un act juridic esențialmente civil.

2. Datoriile provenind din împrumut, indiferent dacă este garantat sau nu cu vreun drept real, al căror caracter civil nu se poate dovedi decât cu însuși textul contractului de împrumut, orcie altă probă fie chiar scrisă fiind inadmisibilă, și

3. Toate celelalte datorii care nu intră în vreuna din cele 2 categorii de mai sus și pentru care excepția de comercialitate nu poate fi înlăturată.

Jurisprudența intervenită până azi în jurul acestei chestiuni s'a dezvoltat și ea în sensul

arătat mai înainte, se observă însă la unele hotărâri o lipsă de precizare în ce privește faptul că restrângerea mijloacelor de dovadă nu se aplică la datoriile prin esența lor civilă, sunt însă destule instanțe care au soluționat clar problema; citez între altele o hotărâre a Tribunalului Constanța din 20 Mai 1934, în care, după ce se stabilește că beneficiază de lege, datoriile comercianților de natură **a fi civile prin ele înșile** se arată că dacă datoria derivă din **împrumut**, proba cu martori este inadmisibilă.

Datoriile de natură a fi civile prin ele înșile, așa cum se exprimă Tribunalul Constanța, nu sunt altceva decât datoriile esențialmente civile, cum le-am numit noi.

O altă problemă care s'a ridicat în jurul excepției de comercialitate, peste care s'a trecut însă cu mai multă ușurință, problemă ridicată de un judecător dela Tribunalul Ilfov, este dacă pentru a fi aplicabilă presumpția de comercialitate din art. 69 p. b), se pretinde ca datornicul să fie și astăzi comerciant sau este suficient ca el să fi avut această calitate în momentul nașterii datoriei. Fără îndoială că ultima soluție este cea bună, căci în primul rând presumpția de comercialitate a actului nu poate fi legată decât de momentul unic în care actul a luat naștere, căci în acel moment actul își capătă caracterul de comercial sau civil caracter care odată dobândit, nu se poate schimba în urmă, nici prin trecerea timpului și nici prin vre-o schimbare personală uneia din părți, apoi dacă legiuitorul ar fi înțeles să pretindă ca debitorul să aibă această calitate de comerciant atât în momentul nașterii datoriei cât și în momentul promulgării legii, atunci el ar fi trebuit să se exprime în modul următor, adăugând după cuvântul "calitate" conjuncția "și": se exceptează datoriile comercianților și industriașilor, cari aveau această calitate și în momentul contractării datoriei. Cred că numai așa s'ar fi putut înțelege că legea pretinde existența calității de comerciant în două momente doșebite.

Prin aliniatul 2 din art. 69 p. b) legea înlătură aplicarea presumpției de comercialitate proprietarilor agricoli cari exercită un comerț într-o comună rurală, sau care sunt mici meseriași în comune rurale sau proprietari de mori țărănești care macină cu oium, dacă îndeplinesc una din condițiunile prevăzute la art. 1 litera B.

Se consideră prin urmare ca datorii civile, toate datoriile acestor privilegiați chiar dacă s'au încheiat în cadrul comerțului lor. Este desigur o favoare specială, justificată, pe considerațiunea că la acești negustori, caracterul agricol al îndeletnicirilor lor prevalează asupra celui comercial. Fiind proprietari agricoli, domiciliați în comune rurale, legiuitorul a socotit că negoțul lor nu constituie decât o ocupațiune accesorie pe lângă ocupațiunea principală de agricultor.

Trei categorii de comercianți proprietari agricoli se bucură de această favoare: în primul rând cei cari exercită un comerț într-o comună rurală. Legea nu precizează ce fel de comerț trebuie să exercite aceștia, însă regulamentul

legii adaugă cerința ca comerciantul să vândă mărfurile în detaliu și în mod obișnuit locuitorilor săteni. Adaosul constituie o judicioasă explicațiune pentru textul cam vag al legii și limitează categoria acestor negustori rurali conform intențiunei pe care fără îndoială a avut-o legiuitorul.

Privitor la categoria micilor meseriași din comune rurale, avem de observat, că din faptul că aceștia au fost expres înlăturați dela presumpția de comercialitate, rezultă, per a contrario, că micilor meseriași din comune urbane se aplică presumpția de comercialitate în toată rigoarea ei. Cred că legiuitorul a fost prea sever față de micii meseriași din orașe când i-a asimilat cu comercianții și industriașii, deoarece spre deosebire de aceștia, micii meseriași nu speculează munca sau capitalul, ci în general își valorifică propria lor muncă și în definitiv sunt o clasă de oameni săraci cari meritau solicitudinea legiuitorului.

Privitor la proprietarii de mori țărănești care macină cu oium, regulamentul face o utilă trimitere la art. 9 al. 3 din legea asupra impozitului pe lux și cifra de afaceri din 1 Aprilie 1934, unde astfel de mori, scutite de impozitul de cifra de afaceri, sunt definite ca: mori ce macină produse agricole pentru săteni cu plata în vamă sau oium, nemăcinând pentru comerț sau pe cont propriu.

Aceștia sunt principalele chestiuni pe cari le suscită articolele 20, 74 și 69 (punct. b) din legea de lichidare și a căror aplicațiune practică necesită oarecari explicațiuni.

Cluj, 27 Martie 1935.

Liviu Teclu

Inceputul de probă scrisă ca mijloc de dovadă în noua leg cambială¹⁾.

Una din inovațiile importante ale noiei legi cambiale față de vechea lege a cambiei din Ardeal, care va da desigur mult de lucru jurisprudenței pe meleagurile noastre și vom vedea din care motive — este reproducerea aproape exactă în art. 63 din noua lege, a dispozițiunilor cu caracter procedural din art. 349 Codul comercial român referitoare la mijloacele de probațiune a excepțiunilor personale, ridicate de debitorul cambial în apărarea sa.

Consecvent principiului că în discuțiunile cercului nostru de studii, trebuie săl domină o metodă — dacă vrem, ca de pe urma acestora să folosim ceva — și anume în cazul de față, aceea a studierii și aprofundării prevederilor noiei legi cambiale, ce pot da loc la nedumeriri sau dificultăți în aplicarea lor raporturilor juridice, voi înlătura ca inutilă și chiar otioasă prezentarea unor generalități teoretice, ce fiecare din noi, le poate găsi în orice lucrare de

¹⁾ Raport ținut la Cercul de Studii juridice de pe lângă Trib. Cluj, în ședința din 28 Febr. 1935.

doctrină; mă voi strădui dar, să atac problema numai în aspectul ei original, relevând sensul intim al modificărilor pe care sus zisele dispozițiuni legale le-a adus din punct de vedere procedural vechiului sistem din Ardeal, precizând deci înțelesul și întinderea lor.

Art. 63 din noua lege cambială dispune; „excepțiunile personale vor trebui, să fie de grabnică soluțiune și întodeauna întemeiate pe o probă scrisă”.

Arăt în treacăt, ceiace cu toții știm, că în sfera excepțiilor cambiale intră și excepțiile de drept comun, **in personam**, ce presupun un raport direct între părât și reclamant, pe care acestea se întemeiază și care nu se pot opune terțiului de bună credință, în virtutea principiului autonomiei cambiale. Ele se deosebesc prin structura lor juridică distinctă, de excepțiile de drept cambial, **in rem**, referitoare la forma titlului.

Diversitatea uimitoare a excepțiilor personale, în funcție de mult variata gamă a obiecțiilor pe care le poate naște crearea raportului juridic ce stă la baza obligațiunii cambiale, face din aceste excepțiuni mijlocul de apărare cel mai eficace al debitorului cambial față de creditorul său. Astfel avem excepțiuni întemeiate pe viciile de consimțământ invocate de debitor în persoana sa, pe lipsa de cauză ori pe cauza ilicită a obligațiunii fundamentale, sau pe natura de simplă garanție a acestei obligațiuni, pentru a trece în revistă excepțiile privitoare la originea cambii, la care se adaugă excepțiile derivând din raporturi concomitente sau ulterioare luării obligațiunii cambiale, ca plata novațiunea, compensația etc.

Ori, art. 63 creiază o restricție în dovedirea excepțiilor personale, care schimbă fundamental mijloacele de probațiune a acestora de până acum în Ardeal în materie cambială, înlocuind proba cu martori cu proba scrisă.

În Vechiul Regat restricțiunea dovezii excepțiilor personale cu act scris și-a găsit în interpretarea jurisprudențială a vechiului art. 349 Codul de comerț corectivul necesar prin admiterea începutului de probă scris, complectat cu martori, jurământ sau interrogatoriul părții adverse. Prin aceasta, menționata restricțiune a rămas corespunzătoare scopului pentru care a fost edictată de lege: celeritatea judecătii și salvarea prestigiului cambiei ca titlu de credit, însă i s'a dat în acelaș timp și debitorului cambial posibilitatea unei apărări eficace. Dacă aceasta este, după cum vom vedea și sub noua lege cambială starea de lucruri în vechiul Regat privitoare la mijloacele de dovadă a excepțiilor personale, — care e situațiunea creată pe teritoriul Ardealului, prin unificarea dreptului cambial?

Aceasta este punctul esențial al problemei ce vreau să discut.

În Ardeal, dreptul comun în materie de probațiune în litigiile dintre părți e mult mai larg ca în vechiul Regat, prin faptul că în timp ce pr. civ. ard. face din proba cu martori regula de dovadă, cu excepțiile limitativ determinate,

pr. civ. rom. nu permite dovedirea convențiunilor cu martori decât sub valoarea de 150 lei. Este posibil ca această stare de lucruri să se inverseze în materie cambială, introducându-se în acest domeniu în Ardeal, mijloace de probă mai severe, decât în vechiul Regat.

Desigur că nu aceasta a putut fi intenția legiuitorului, mai ales că în discuțiune este o lege de unificare, care nu putea veni cu 2 măsuri deosebite în această materie: una mai favorabilă pentru vechiul Regat și alta mai defavorabilă pentru Ardeal¹⁾.

Este neîndoios, că legiuitorul a voit altceva și anume să introducă acelaș regim de probațiune pe întreg teritoriul țării, însă din necunoașterea aprofundată a situațiunii juridice din Ardeal, nu a știut să facă legătura necesară între legea de unificare promulgată și regimul de drept comun în materie de probațiune, specific încă Ardealului. Astfel, s'ar fi înlăturat ușor orice orilej de discuție, dacă legiuitorul fiind mai perspicace, ar fi arătat în mod expres în textul art. 63, iar nu numai în mod implicit — cum vom încerca să demonstrăm, că a făcut-o prin acest articol — că pentru dovedirea excepțiilor personale, s'a introdus și în Ardeal în materie cambială începutul de probă scris, prevăzut de art. 1197 C. civ. rom.

Se verifică deci odată mai mult adevărul cuvintelor juristului francez Josserand, „că opera legislativă contemporană e fertilă în contradicții, lacune și obscurități, revenind și de astă dată jurisprudenței rolul de a le înlătura pe calea interpretării acestor legi, cu prilejul aplicării lor.”

Și permiteți-mi și o remarcă personală; juristii ardeleni, s'au dovedit absenți dela opera de legiferare a dreptului cambial, căci altfel nu se explică grava lacună relevată.

Nu fără un explicabil regret trebuie să constatăm, că și acum în pragul unificării codurilor, deși avem doar un consiliu legislativ însărcinat cu corectarea și amendarea proiectelor de legi, se pot totuși strecura într-o lege de unificare asemenea aparente contradicții flagrante, care să dea loc la ezități și nedumeriri, până când instanțele judecătorești, stabilind adevărata intenție a legiuitorului, vor da o interpretare unitară textului de lege în discuțiune. Principala sursă a acestora este de bună seamă izolarea între ziduri chinezești a fiecărei provincii, în tendința sa de conservatorism juridic exagerat, izvoit dintr-o sinceră, dar nejustificată admirație pentru sistemul său de legi — și deci lipsa de cunoaștere a celorlalte sisteme de drept și mai ales de colaborare între exponenții vieții juridice a fiecărei dintre provincii.

Înainte de-a căuta formula juridică care să facă posibilă o aplicare unitară și omogenă al sistemului de probațiune a excepțiilor cambiale pe tot teritoriul țării, deci și în Ardeal, gă-

¹⁾ N. R. Un text de lege dacă se extinde în Ardeal, fără îndoială că se extinde cu toate interpretările jurisprudențiale, și pentru asta nu este nevoie de un text de lege, după cum de altfel conchide mai la urmă și autorul.

sesc necesar a relata pe scurt, în scopul precizării voinței legiuitorului în edictarea regulei de probațiune a excepțiilor personale prin act scris, antecedentele legislative ce au format mediul juridic de ecloziune al acestei regule. Este celiace se cheamă punerea în discuție a formațiunii istorice a unei norme de drept.

Menționata regulă de probațiune din art. 63 nefiind, cum am arătat, decât reeditarea fidelă a fostului art. 349 Cod. com. român, vom vedea ce înțeles i-a dat jurisprudența acestui din urmă text de lege.

Inalta Curte de Casație, după ce un timp jurisprudența sa a oscilat, începând din anul 1913 (Vezi deciziunea Cas. S. III, No. 182 din 26 Martie 1913 în Eftitmie Antonescu ... cambia pag. 640) și-a fixat în mod definitiv interpretarea art. 349 Cod. com. rom. în sensul că începutul de probă scrisă nu este exclus de acest articol în dovedirea excepțiilor personale, ci din contră este subînțeles. Rationamentul Supremei instanțe este simplu și logic: nu e nicio rațiune a distinge între proba unui fapt civil de o valoare peste 150 lei, pentru care art. 1197 Cod. civ. rom. admite ca dovadă a lui începutul de probă scrisă completat cu prezumpțiuni, martori, jurământ sau cu interogatoriul părții adverse și proba unui fapt comercial, față de care codul comercial pretinde un act scris, dat fiindcă dispozițiunile legii comerciale se completează cu acelea ale legii civile, acolo unde cea dintâi nu dispune, principiu consacrat pentru materia probațiunii și de art. 55 Cod. civil român. Există totuși o restricție și jurisprudența Inaltei Curți a relevat-o în mai multe rânduri. Anume, excepțiunile nu pot fi întemeiate pe un început de dovadă scrisă, în cazul când judecarea lor nu este cum cere legea, de grabnică soluție. Deci completarea începutului de probă scrisă va trebui făcută în aceeași ședință, când a fost ridicată excepțiunea personală, celiace exclude amânarea procesului pentru audierea de martori sau pentru chemarea la interogatoriu a părții adverse, dar face admisibilă completarea începutului de dovadă scrisă cu menționatele probe, dacă pot fi administrate în aceeași ședință).

Pentru a înțelege deosebita valoare a începutului de probă scrisă, ca mijloc de probațiune a actelor juridice, vom spune, că în sistemul dreptului privat românesc din vechiul Regat, unde legiuitorul privește cu ochi răi proba cu martori, neavând încredere în primul rând în memoria, cel mai adesea defectuoasă a martorului, el servește drept legătură de unire între proba scrisă și cea testimonială. Căci cum arată în termeni sugestivi profesorii francezi Planiol și Ripert în savanta lor lucrare *Traité pratique de droit civil français* Vol. VII, pag. 868: „când există un început de probă scrisă, nu se cere martorului decât un supliment de dovadă. In asemenea caz pericolul probei testimoniale este în mare parte suprimat, fiindcă convingerea ju-

decătorului este deja pe jumătate făcută și ea se sprijină pe un document care nu poate minți. Cele două moduri de probă întrebuintate, își împărtășesc atunci un sprijin mutual: mărturia completează proba scrisă și aceasta la rândul său dă forță declarațiunii martorului”.

Inceputul de probă scrisă, fiind conceput ca un înscris emanând dela partea căruia i se opune, cum ar fi o scrisoare misivă, registrele și hârțile casnice, textul unui inventar, recunoașterea părții consemnată într'un act autentic, cum e procesul verbal de ședință dintr'un alt proces etc., și care face verosimil faptul afirmat, este deci corectivul indispensabil al probei scrise, care ar fi prea riguros și nu ar corespunde scopului legiuitorului și utilității sociale, dacă n'ar fi atenuat în severitatea sa prin acest salutar corectiv.

Dacă aceasta este interpretarea jurisprudențială a art. 349 Cod. com. înlocuit prin copierea fidelă a textului său, de art. 63 noua lege cambială, este evident, că formațiunea istorică a noului text de lege arată în mod precis voința legiuitorului de a păstra începutul de probă scrisă drept mijloc de dovadă a excepțiilor personale, ca o consecință manifest implicată în dispozițiunea legală, că aceste excepțiuni trebuie să fie întemeiate pe o probă scrisă.

În adevăr, în cazul când noua lege cambială ar fi voit să înlăture prin art. 63 începutul de probă scrisă, iar nu să-l indice în mod implicit în formula generică a probei scrise, ar fi utilizat de sigur o expresiune categoric restrictivă, folosită de exemplu de legea lichidării datoriilor agricole și urbane, atunci când prin art. 69 limitează dovada caracterului civil al actului de împrumut pentru comercianți, la însuși textul contractului de împrumut.

Dar fiindcă acesta e sensul legii, este admisibil ca legiuitorul cambial să trateze mai vitreg pe debitorul cambial din Ardeal, refuzându-i acestuia ca mijloc de dovadă a excepțiilor sale personale, începutul de probă scrisă?... Noi susținem, că întrucât e vorba de o lege de unificare, singura concluzie posibilă este aceea, că art. 63 a introdus în întreaga țară acelaș sistem de probațiune, astfel că în Ardeal, de care ne ocupăm în special aici, acest text de lege a introdus implicit odată cu instituțiunea procedurală a actului scris în materie cambială și începutul de dovadă scris, care face parte integrantă din această instituție. Prin urmare art. 63 legea cambială a extins în mod implicit și art. 1197 Cod. civ. român, care prevede începutul de probă scris.

Vor ridica poate unii obiecțiunea numai în aparență serioasă, că extinderile de texte din legislația vechiului Regat în Ardeal, constituind derogări dela sistemul de drept în vigoare aici, sunt de strictă interpretare și ca atare nu se poate ține seamă decât de textele în mod expres extinse. Însă în situațiunea discutată, derogarea dela sistemul de probațiune din Ardeal o constituie numai introducerea „*expressis verbis*” a probei scrise pline, în dovedirea excepțiilor personale, pe când extinderea implicită a înce-

¹⁾ N. R. Grabnică soluție este interpretată greșit, că afacerea nu s'ar putea amâna. Grabnica soluție trebuie înțeleasă în sensul ca să nu se invoace probe care sunt de natură a lungi judecata.

putului de probă scrisă, nu numai că nu derogă dela mijloacele de probațiune de drept comun din Ardeal în sistemul de dovadă nou creat în materie cambială, dar face legătura indispensabilă între noul sistem și cel de drept comun din Ardeal, servind drept punte de trecere între ele. Deci menționata obiecțiune nu este valabilă cel puțin pentru subiectul în discuțiune.

Dar această obiecțiune nu este valabilă în genere, din punct de vedere principial; atunci când intenția legiuitorului se stabilește cu precizie în sensul că acesta a voit să extindă în mod implicit anumite dispozițiuni legale.

În adevăr, potrivit părerii autorizate a lui Geny, autorul celei mai științifice metode moderne de interpretarea legilor (Vezi; *Méthode d'interprétation et sources en droit privé positif* Vol. I, pag. 275—300), „ca orice limbaj omenesc, expresia legii nu e decât un instrument, destinat a manifesta gândirea celui ce vorbește, pentru a deștepta o idee adecuată la aceea, cărora se adresează”... Interpelând deci formula legală, interpretul care apare „ca intermediarul necesar între aceasta și viața juridică”, va trebui, cu grija de a nu depăși această formulă, să extragă dintr'ansa tot ceace conține. În această privință Geny lasă interpretului, cu singurele limite ale bunului simț, cea mai mare latitudine. Căci cu drept cuvânt spune Geny: „Orice cercetare a voinței legislative, după conținutul chiar al textului, implică o logică intimă, inerentă limbajului inteligent, fără care cuvintele ar rămânea goale de înțeles, sau cel puțin lipsite de realitatea fecundă. Logica intervine deci aici, ca un element intern, asociindu-se formulei și punându-i oarecum în valoare întreaga substanță psihologică, al cărui semn abstract este. Ea permite de a pătrunde până în ultimile consecințe, această gândire voită a legiuitorului”... Interpretarea logică completează astfel interpretarea gramaticală a textului de lege, pentru a sesiza pe calea unor deducțiuni raționale acele consecințe legale, care deși nu sunt expres indicate în formula legală, sunt însă în mod manifest implicate în dispozițiunea sa.

Ori, după cum am arătat, una din consecințele imediate și în mod vădit implicate în textul art. 63 din noua lege cambială, este în primul rând aceea a probațiunii excepțiunilor personale cu începutul de dovadă scrisă completat cu dovezile legale, consecință extinsă prin voința implicită a legiuitorului de unificare pe întreg teritoriul țării, deci și în Ardeal.

Sper că am dovedit cu suficient de temeinicie argumente, faptul extinderii începutului de probă scrisă și în Ardeal în materie cambială. Consecințele admiterii acestei extinderi de instanțele judecătorești din Ardeal ar avea cred repercurșiuni fericite în viața juridică, atenuând un sistem de probațiune, care dacă ar rămânea numai la dovada scrisă plină, ar fi prea riguroasă și ar stabili o interpretare contrară voinței legiuitorului și scopului însăși a legii.

Rămâne ca juristii din Ardeal, după ce vor pătrunde spiritul instituțiunii procedurale a începutului de probă scrisă, să dea prețiosul lor

concurs instanțelor judecătorești pentru a găsi cea mai juridică formulă de încadrare a începutului de dovadă scrisă în sistemul noii legi cambiale și în acela al pr. civ. din Ardeal. Este o bună ocaziune de a păși și Dlor pe potecile luminate de știința Dreptului — una și aceeași în substanța sa — a unui alt regim juridic decât cel din Ardeal și le dorim siguranța pe care am obținut-o noi cei veniți din vechiul Regat în cunoașterea regimului juridic de aici. Se vor antrena astfel pentru înțelegerea codurilor unificate, care bat la ușa practicei judiciare.

Emil Pușcariu
magistrat

Jurisprudențe civile

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III.

Decizia No. 1125—1934. Președenția Dnui O. Băleanu. Cons.

Obligațiuni. Imbogățire fără cauză. Stat. Contractare. Neîndeplinirea formelor legii contabilității publice. Dacă e admisibilă acțiunea „de in rem verso”. Soluțiunea afirmativă.

DELIBERAND,

Asupra recursului introdus contra deciziei C. II. 907 din 6 Februarie 1930 a Curții de Apel Cluj Secția II-a, din care se constată că, reclamanta Societatea „Isvorul” a introdus acțiune contra Ministerului de agricultură și domenii și cotra fostului administrator de moșie Eugen Hell pentru plata sumei de 57.200 lei capital și accesorii. Tribunalul Alba admite acțiunea față de Stat și o respinge față de Eugen Hell, stabilind că Eugen Hell în calitate de administrator al moșiei Statului din Ighiu, a ridicat în anul 1921, în mai multe rate suma de 30.000 lei dela reclamantă pentru a face față cheltuelilor avute cu ocaziunea lucrului viei Statului, alimentarea vitelor Statului cu nutreț și a cumpărat mărfuri necesare lucrului viei, precum și hrană elevilor școlii de agricultură a Statului. Că despre toate aceste operațiuni a luat ulterior act și autoritățile superioare, cari în mai multe rânduri a promis achitarea sumelor datorate, recunoscând ca drepte pretensiunile reclamantei. Curtea de Apel Cluj însă admite apelurile reformând sentința Tribunalului și respingând acțiunea, reclamantei introdusă contra ministerului de domenii, cu cheltueli de judecată, admite acțiunea contra lui Eugen Hell și îl obligă pe acesta la plata sumelor de mai sus;

Pentru a ajunge la această soluțiune, Curtea de fond, reținând starea de fapt stabilită de prima instanță, a înlăturat baza de drept a împrumutului acordat Statului de către reclamantă, deoarece nu s'a susținut sau dovedit, că Eugen Hell ar fi avut autorizația Statului de a obține un împrumut și că de altfel contractarea acestui împrumut ar fi și imposibilă fiind în contradicție cu dispozițiunile legii de contabilitate publică, iar despre o autorizatiune ulterioară nu poate fi vorba, acesta nerezultând din nici un act scris emanat dela autoritatea competentă;

Că în fine, principiul îmbogățirii fără cauză invocat de reclamantă poate fi alicat numai față de Eugen Hell, nu și față de Stat, deoarece între reclamantă și Stat nu există o legătură causală.

Contra acestei deciziuni a declarat recurs Eugen Hell.

Văzând motivul de recurs:

Având în vedere că prin acest motiv recurentul se plânge de violarea de lege și exces de putere, prin aceia că față de firma reclamantă numai Statul putea fi condamnat în baza principiului îmbogățirii fără cauză.

Având în vedere că instanța de fond pentru a ajunge la soluționarea arătată mai sus, a condamnat la plata sumei pretinse de reclamantă pe recurent pentru motivul că acesta s'a îmbogățit pe nedrept în prejudiciul reclamantei, arogându-și calitatea falsă de a contracta în numele Statului.

Având în vedere constatarea în fapt că suma de bani și materialele ridicate dela reclamantă, Eugen Hell le-a întrebuințat în folosul Statului la pepiniera Statului.

Considerând că este exact, că actele care angajează patrimoniul Statului, au a fi făcute sub anumite forme, a căror nerespectare le ridică valabilitatea.

Că însă lipsa acestor forme nu exclude nici obligațiunea din partea Statului atunci când o avere a fost adusă în patrimoniul Statului, fiind că în acest caz Statul întocmai ca orice particular este obligat la restituirea în măsura profitului, ce a realizat, pe temeiul principiului, după care nimeni nu se poate îmbogăți în dauna altuia.

Că astfel fiind întrucât Curtea de Apel argumentează, că recurentul s'a îmbogățit fără cauză, condemnându-l la plata sumei de bani și materiale cari au intrat în patrimoniul Statului, recursul fiind întemeiat, urmează a fi admis, a se casa deciziunea Curții de fond și a se retrimite pricina spre o nouă judecare aceleiași instanțe.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III.

Dec. N. 1571/934 Președinția D'ul D. Volanschi Prim-Președ.

Contractările de furnituri ale statului cu particularii ne făcute în conformitatea cu legea contabilității publice sunt lovite de o nulitate absolută, nu de o nulitate relativă și această nulitate poate fi invocată și de particular nu numai de stat, ea fiind de ordine publică.

DELIBERAND,

Având în vedere că prin acest motiv Ministerul recurent pune în discuțiune chestiunea de a se ști dacă nulitatea prevăzută de art. 83 din legea Contabilității publice privitoare la lipsa unei licitațiuni legale ca bază a unui contract de furnitură de o valoare mai mare de 100.000 lei este o nulitate absolută, de ordine publică, putând fi ca atare invocată de oricare din părțile contractante sau este o nulitate relativă de care nu s'ar putea prevala decât Statul sau autoritatea publică contractantă.

Considerând că în speță Ministerul recurent cerând la instanțele de fond daune interese pentru neexecutarea din partea intimatului în termenul convenit a unui contract de furnitură de ovăz, intimatul a invocat nulitatea contractului ca nefiind încheiat pe bază de licitație publică, dat fiind că valoarea lui depășea suma de 100.000 lei;

Că, Tribunalul a respins această excepțiune și a admis ca întemeiată acțiunea Statului, iar Curtea de Apel, prin decizia supusă recursului reformând sentința Tribunalului a hotărât că nulitatea prevăzută de art. 83 este o nulitate absolută putând fi invocată de oricare din părțile contractante și admitând excepțiunea ridicată de intimat a considerat contractul ca nul și de nul efect și prin consecință a respins ca neîntemeiată acțiune în daune a Ministerului Agriculturii;

Considerând că prin motivul de casare, Ministerul pretinde că instanța de fond a aplicat greșit și violat art. 83 citat și cu exces de putere a considerat o nulitate relativă creată de lege în interesul exclusiv al administrațiunii publice drept o nulitate de ordine publică.

Considerând că prin art. 70 din legea contabilității publice se prevede că toate contractele din care derivă o furnitură sau o cheltuială a Statului trebuiesc să fie încheiate pe baza unor licitațiuni publice, iar prin art. 71 următor se exceptează dela acest principiu — între altele — și contractele de furnituri dar numai până la valoarea de 100.000 lei, ceiace nu este cazul în speță, valoarea contractului în discuțiune depășind această sumă.

Considerând că **principiul de mai sus consacrat în termeni imperativi de art. 70 din legea contabilității publice este în principiu de ordine publică, legea însăși care proclamă având acest caracter; că prin urmare sancțiunile nerespectării lui nu poate fi decât nulitatea virtuală a actelor sau contractelor abătute, o nulitate de ordine publică în sensul cel mai larg al acestui cuvânt și care ca atare poate fi invocată de oricare din părțile interesate;**

Că dacă este exact că principiul contractării pe bază de licitație publică a fost edictate de lege în interesul exclusiv al Statului, în scopul bine înțeles de a nu se frustra avutul lui prin contracte oneroase, nu este mai puțin adevărat că legea în discuțiune — lege administrativă și deci de ordine publică — nu a avut în vedere interesul relativ și limitat al Statului considerat ca persoană juridică de drept privat, ci interesul obștesc asupra căruia Statul ca organ de drept public administrativ e chemat să vegheze și pe care e dator a-l satisface în cadrul strict și riguros al dispozițiilor legale;

Că prin urmare dispozițiunea de mai sus fiind creată pentru protegierea interesului public general și având ca atare caracterul unei dispozițiuni de ordine publică, ca toate dispozițiunile legilor administrative, călcarea ei va atrage întotdeauna ca sancțiune o nulitate absolută a actelor abătute, cu dreptul pentru orice parte interesată de a o invoca; că în ce pri-

vește principiul nulității relative admis în dreptul privat, el nu poate fi, pentru considerațiunile mai sus expuse, aplicabil — prin interpretare sau analogie — în materia legilor de drept public, ci trebuie să rezulte din textul expres și formal al acestor legi, ceea ce nu este cazul în speță.

Considerând că art. 83 din legea contabilității publice nu prevede, în adevăr în mod formal nulitatea de ordine publică a contractelor încheiate fără licitație publică, dar aceasta nulitate rezultă atât din dispozițiunea imperativă a art. 70 care oprește — cu puterea unei dispozițiuni legale de ordine publică orice contracte din partea Statului fără licitațiune prealabilă, cât și din cuprinsul art. 83 care declarând nulă orice licitație făcută contra legii și deci orice contract încheiat pe bază de licitațiuni vicinate, pleacă desigur dela premiza de sine înțeleasă, că aceasta sancțiune se impune cu atât mai mult în cazurile, când la baza contractului nu există nici un fel de licitațiune;

Că judecând și hotărând în conformitate cu aceste principii, Curtea de fond a făcut o justă aplicațiune a textelor mai sus citate și deci motivul de casare fiind neintemeiat, recursul urmează a se respinge.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III.

Dec. N. 1193—934. Președinte: O. Băleanu, cons.

Ce acte ale codebitorului solidar profită și celorlalți codebitori?

DELIBERAND,

Având în vedere că prin primul motiv de casare recurentul susține că instanța de apel a violat art. 891 cod. civ. austriac și a făcut o greșită aplicare a principiului solidarității, când a stabilit că amânarea de plată acordată pârâtului Victor Gartner profită și lui Ernest Gartner.

Având în vedere că este de principiu că un codebitor solidar reprezintă pe ceilalți codebitori numai în acele acte cari pot avea de efect stingerea sau împutinarea obligațiunii; că în ce privește celelalte acte ele sunt făcute numai în folosul codebitorului care la parte la aceste acte, fără să profite și celorlalți codebitori: astfel o amânare de plată acordată unuia dintre debitorii solidari nu profită și celorlalți.

Că astfel fiind și întrucât în speță Curtea de Apel a stabilit că amânarea de plată acordată pârâtului Victor Gartner profită și recurentului, prin aceasta a violat principiul care stă la baza obligațiunilor solidare, astfel că acest motiv de casare fiind fondat, recursul urmează a fi admis, fără a mai examina și motivul I de casare care nu mai prezintă interes, deciziunea a fi casată, iar dosarul a se retrimite Curții de Apel spre o nouă judecare.

Jurisprudențe comerciale

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III.
Dec. no. 2136—933. Președinte: D. G. Lupu, președinte

Cambie. Acțiune prescrisă. Inlocuirea ei cu o acțiune pentru îmbogățirea fără cauză. Inadmisibilitate.

MOTIVE,

Asupra recursului făcut de Iosif Lupu contra sentinței comerciale a Tribunalului Ilfov, Secția II-a Nr. 2763 din 13 Iunie 1930 în proces cu M. Arianu.

Având în vedere sentința atacată cu recurs, din care se constată că M. Arianu, fost Aronsohn, a chemat în judecată înaintea Judecătoriei de Ocol pe Iosif Lupu, pentru a fi obligat să-i plătească jumătate din suma de 30.000 lei ce dânsul a plătit Băncii Chiristigiilor, în baza unor cambii emise de I. Lazarovici și girate de amândoi, în calitate de componenți ai Societății „Lemnul Românesc” la ordinul zisei Bănci;

Că Societatea „Lemnul Românesc” s'a desfășurat și prin suplimentul de act de desfacere și lichidare întreg pasivul a trecut asupra lui Iosif Lupu, care neachittând cambiile, Banca Chiristigiilor a făcut acțiune de regres împotriva Societății „Lemnul Românesc” în calitate de girantă; că această acțiune în ziua de 15 Septembrie 1925 a fost perimată prin cartea de judecată 3941—1929 a Judecătoriei de Ocol Urbană București. În urmă lichidându-se și Banca Chiristigiilor în care M. Arianu era asociat, i s'a reținut contravaloarea acestor cambii, cu prilejul socotelilor de lichidare.

Că Judecătoria de Ocol, respingând acțiunea înaintea Tribunalului în apel reclamantul M. Arianu a deferit jurământ lui I. Lupu spre a dovedi că banii primiți în scontarea cambiilor a profitat componenților Societății „Lemnul Românesc”, jurământ acceptat și prestat în sensul că suma le-a profitat.

Că intimatul I. Lupu a susținut înaintea Tribunalului că reclamantul nu avea nici interes nici calitatea să plătească Societății Chiristigiilor acea sumă, deoarece acțiunea în contra Societății „Lemnul Românesc” fiind perimată, o nouă acțiune de regres nu se mai putea intenta, așa că nici componenții, nici societatea nu mai avea vreo obligație.

Că Tribunalul Ilfov admite totuși apelul, motivând că, independent de acțiunea de regres, apelantul N. Arianu a fost constrâns să plătească și că întrucât sumele au folosit coasociațiilor și că Lupu luând prin actul de desfacere al Societății „Lemnul Românesc” asupra sa achitarea pasivului Societății, urmează a fi condamnat a contribui cu jumătate din suma plătită de apelant.

Văzând motivul III de recurs.

Având în vedere că prin acest motiv recurentul pretinde că Tribunalul a săvârșit omisiune esențială, eroare gravă de fapt, lipsă de bază legală și violare principiului îmbogățirii fără cauză prin aceea că Tribunalul nu cercetează apărările sale prin care sprijină refuzul plății, de tardivitatea, nulitatea și perimarea acțiunii

de regres, în care caz acțiunea de regres fiind stinsă nu mai putea fi vorba de o îmbogățire fără cauză.

Considerând că o acțiune bazată pe principiul îmbogățirii fără cauză în detrimentul altuia nu poate înlocui o acțiune de drept comun inoperantă în urma unui obstacol de drept; că dar de câte ori acțiunea a fost pierdută din cauza prescripției partea prejudiciară nu mai are la îndemână și o acțiune de „in rem verso” fiindcă în asemenea situație nu poate fi vorba de o îmbogățire fără justă cauză legală.

Considerând că întrucât în speță, din sentința atacată cu recurs se constată cu reclamanții M. Arian și pârâtul Iosif Lupu au girat împreună și scontat Băncii Christigiilor două cambii cu scadențele la 1 August și 1 Septembrie 1922, pentru care s'a intentat acțiune de regres la 15 Sept. 1925 și care a fost perimată prin cartea de judecată 3491—1929 a Judecătoriei Ocol Urban București și deci definitiv pierdută: că după aceasta M. Arianu fiind coasociat al Băncii Christigiilor a plătit valoarea cambiiilor, deoarece i s'a reținut de către ceilalți coasociați.

Că de aci rezultă că Tribunalul era ținut să examineze și să discute obiecțiunile intimatului Josif Lupu cu privire la inadmisibilitatea acțiunii îmbogățirii fără cauză lipsită de fundament juridic, din moment ce acțiunea de regres a fost stinsă prin prescripție și apelantul M. Arian nu avea acțiune în daune împotriva Băncii Christigiilor, care i-a reținut pe nedrept valoarea cambiiilor.

Că dacă Tribunalul ar fi discutat și această chestiune, soluția litigiului ar fi fost alta.

Că deci omisiunea este esențială, violându-se astfel și principiul îmbogățirii fără cauză, iar motivul III de casare fiind fondat, urmează a fi admis.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III

Dec. N. 173/1933 Președinția D. G. Lupu, Preș.

Asigurare. Clauză în polița de asigurare referitor la micșorarea termenului de prescripție și limitarea modurilor de întrerupere. Valabilitate. Stipulație numai pentru micșorarea termenului. Consecințe.

MOTIVE,

Având în vedere că prin deciziunea No. 76 din 7 Noembrie 1928, Curtea de Apel secția II-a a respins apelul declarat de Ilie Lupu contra sentinței No. 79 din 10 Martie 1928 a Tribunalului Brăila secția I prin care de asemenea a fost respinsă ca prescrisă acțiunea în daune intentată de numitul; Că instanțele de fond constată în fapt că numitul fiind asigurat în contra incendiului la societatea „Prevederea din Brăila, asupra caselor sale din Galați Strada Ghica Vodă No. 12 pentru suma de 300.000 lei, cu clauză convențională a prescripției de 6 luni prevăzută în plata de asigurare, în loc de un an, ca cea prevăzută în art. 954 c. com. a intentat acțiunea în daune, după trecerea termenului de 6 luni. Atât Tribunalul cât și Curtea de Apel, motivează că această prescripție fiind de ordin privată în asemenea materie, iar nu publică, părțile pot

deroga prin convențiuni particulare, putând prescurta sau prelungi termenul prescripției prevăzut de lege.

Motivul I de recurs;

Având în vedere că prin acest motiv recurentul se plânge de violarea art. 954 c. com. art. 5, 1838 c. civ. omisiune esențială și nemotivare fiindcă a validat Curtea de Apel prescurtarea termenului de prescripție prin convenție particulară, pe când acesta ar fi de ordine publică și renunțarea ei anticipată nu ar putea fi operată apărările recurentului pe cari Curtea de fond nu le discută.

Considerând că dacă pentru prescripțiunile cu termen lung ordinea publică este în joc, interesul siguranței proprietății și prin urmare părțile prin convențiunile lor n'ar putea să prelungească termenul hotărât de lege, în prescripțiunile de scurtă durată care se apropie mai mult de decădere, părțile pot prin convenții care au putere de lege între ele, să micșoreze termenul prescripției;

Că însuși legiuitorul prin art. 1838 cod. civ. când a prevăzut că nu se poate renunța la prescripție înainte de îndeplinirea ei, a avut în vedere de a nu permite părților să prelungească termenul de prescripție pentru a perpetua la infinit nesiguranța lor; că scurtarea termenului de prescripție este în avantajul debitorilor, care în acest fel sunt degrevați de obligațiunile lor.

Considerând că astfel fiind interpretată intențiunea legiuitorului cu clauza prin care părțile scurtază termenul prescripției este valabilă, ca nefiind contrarie dispozițiunilor art. 1838 c. civ. și vreunei prohibițiuni, exprese încât Curtea de Apel, decidând astfel n'a violat dispozițiunile cuprinse în art. 954 cod. com. 5 și 1838 c. civil soluțiunea sa fiind suficient motivată și necomițându-se în cauză vre-o omisiune esențială și deci prezentul motiv de casare urmează a fi respins ca nefondat.

Văzând motivul II de recurs:

Având în vedere că prin acest motiv recurentul se plânge de greșita aplicațiune a art. 946 cod. com. 1868 cod. civ., violarea art. 969 c. civ. și 6 c. com. exces de putere și denaturarea convențiunei, fiindcă, Curtea de Apel nu consideră întreruperea prescripțiunei prin prisma și spiritul contractului, respingând proba cu martori ce tinde a se dovedi tratativele urmate și în futurum administrată în scopul dobândirii cuvenită și fapte de natură a întrerupe cursul prescripției;

Considerând că după cum părțile pot prin polița de asigurare, să prescrie un termen mai scurt înăuntrul căreia asiguratul să intenteze acțiune în daune, tot astfel pot limita și modurile de întrerupere al acestui fel de prescripție.

Că într'un asemenea caz fiind vorba de o prescripție convențională iar nu de una legală și întreruperea ei nu se reglementează după art. 1865 c. civ. ci după regulile stabilite în convențiunea care, conform art. 969 c. civ. are putere de lege între părțile contractante.

Că însă în cazul când părțile prin contractul de asigurare micșorează numai termenul

prescripției, fără a conveni nimic în privința modului cum urmează să fie întreruptă, desigur că întreruperea se reglementează după dreptul comun, adică după dispozițiile art. 946 cod. com. combinat cu art. 1865 cod. civ.

Că în speță prin polița de asigurare intervenită între părți scurtându-se numai termenul prescripției, fără a se menționa nimic cu privire la întreruperea ei, urmează a se aplica regulile dreptului comun prevăzute de art. 946 cod. com. cu art. 1856 cod. civ. referitoare la întrerupere.

Având în vedere că art. 946 cod. com. trimite în ce privește regulile după care se produce întreruperea prescripției, la codul civil, iar acesta prin art. 1865 indică în mod limitativ cazurile de întrerupere la trei și anume: o cerere de judecată, un act începător de executare sau recunoaștere a debitorului.

Considerând că în speță, după cum constată Curtea de Apel prin deciziunea atacată cu recurs, apelanta, în dovedirea afirmațiunii întreruperii prescripției, produce în instanță o scrisoare dată la 20 Ianuarie 1927, ce i-a adresat intimata și din cuprinsul căreia pretinde că i s'a recunoscut drepturile sale, ceea ce se contestă năruirii prescripției, produce în instanță o scrisoare prin motivarea Curții de Apel.

Având în vedere că conform art. 1865 întreruperea prescripției mai operează și printr-o cerere introductivă de instanță, principală sau accesorie. Că ancheta în futurum ce a avut loc în speță pentru stabilirea daunelor produse de incendiu, neavând caracterul unei acțiuni în justiție ci fiind numai un simplu mijloc de conservare a problemelor de care părțile sunt libere a se servi sau nu într'un proces actual sau viitor, nu poate constitui un mod de întrerupere civilă a prescripției.

Că față de cele de mai sus expuse, în spiritul acestor principii de drept și texte de lege, fiind pronunțată și motivată deciziunea Curții de Apel, aceasta n'a violat art. 46, 946 cod. com. 969 și 1868 cod. civ. n'a comis exces de putere, iar interpretarea convențiunii părților litigante fără a i se fi denaturat cuprinsul și intențiunea lor, astfel că și acest motiv de casare fiind nefondat urmează a fi respins ca atare.

Jurisprudențe Procedurale

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția I.

Dec. No. 1388/1934 Președinția D-lui Al. Luca.

Acte de stare civilă; Rectificare. Unde are a se judeca? Cine trebuie citat? Art. 41 l. privit. la act. Stării Civile din 1928.

C u r t e a

Asupra recursului făcut de Dr. Boronkay Adalbert în contra hotărârii Nr. G. II. 361—1932 a Tribunalului Satu-Mare S. II-a,

Având în vedere că prin motivele de casare care rezultă că Primăria Baia-Mare s'a adresat Parchetului Tribunalului Satu-Mare pentru rectificarea actului de naștere, în sensul că să se treacă ca pronume al copilei Aurica Elvira Ileana, în loc de Elvira, Maria Ileana cum este trecut în act,

Tribunalul sesizat de Parchet a judecat cererea în Camera de Consiliu citând numai pe Ofițerul Stării Civile și Parchetul, și a pronunțat hotărârea atacată cu recurs, prin care a respins cererea ca nefondată, pe motiv că se tinde la înlocuirea unui pronume cu altul, iar nu al rectificarea unei erori.

În contra acestei hotărâri, Dr. Boronkay Adalbert, tatăl copilei a făcut recursul de față;

Având în vedere că prin motivele de casare recurentul pretinde că Tribunalul greșit și cu violarea art. 41 din legea privitoare la actele Stării Civile a procedat la judecată fără să-l fi citat și pe dânsul spre a putea apăra drepturile fiicei sale minore.

Considerând că potrivit dispozițiilor art. 41 din legea privitoare la actele stării civile din 25 Februarie 1928 cererile de rectificare a actelor de stare civilă se judecă de Președintele Tribunalului în Camera de Consiliu, după ascultarea părții care a cerut rectificarea, a rudelor celor mai apropiate și direct interesate și a ofițerului stării civile, față fiind și Ministerul Public; iar în contra ordonanței date de Președinte, oricine are interes va putea face apel la Tribunal, care se va judeca în Camera de Consiliu cu chemarea părților care au figurat la prima instanță.

Considerând că acest text de lege prevăzând că cererile de rectificarea actelor de stare civilă se vor judeca numai după ascultarea rudelor celor mai apropiate și direct interesate, urmează că Tribunalul era obligat să citeze și pe recurentul dr. Boronky Adalbert care este tatăl și tutorele legal al minorei prevăzut în actul de naștere a căruia rectificare s'a cerut; că, dacă ar fi fost citat, dânsul ar fi putut invoca incompetența Tribunalului de a judeca această cerere în prima instanță, legea dând judecarea cererilor de rectificare în competența Președintelui, iar Tribunalul numai ca instanță de apel în contra ordonanței dată de Președinte;

Că astfel fiind, și Tribunalul judecând cererea în primă instanță și fără citarea recurentului a procedat cu nesocotirea dispozițiilor legii actelor de stare civilă și a dat astfel o hotărâre casabilă; prin urmare recursul fiind întemeiat, urmează a se casa hotărârea atacată și a se trimite pricina la acelaș Tribunal, spre o nouă judecată.

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul, Casează hotărârea atacată și dispune trimiterea pricinei aceleiași instanțe de fond spre o nouă judecată.

Jurisprudențe la diverse legi

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III-a.

Decizia No. 2040/1934. Președinția D. G. Lupu, preș.

Conversiune. Legea asanării datoriiilor agricole din 1932. Orice conflicte juridice asupra existenței sau valorii creanței se vor rezolva de instanțele prevăzute în Legea de față. Procesele introduse anterior legii și urmează cursul, până la definitivă soluționare, avantajile rezultând pentru debitor din asanare, pot fi invocate cu prilejul executării.

Curtea,

Asupra recursului făcut de M. L. contra deciziei No. 84-1933 a Curții de Apel din București secția III-a în proces cu D. și I. M.;

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care rezultă că recurenta a chemat în judecată înaintea Tribunalului Ilfov pe intimati spre a fi obligați să-i plătească suma de 600.000 lei datorată în baza a două cambii de câte 300.000 lei fiecare acceptate de D. M. și girate de I. M.

Că, Tribunalul admitând acțiunea, pârâții au făcut apel înaintea Curții de Apel din București, care prin deciziunea supusă recursului admite apelurile și respinge acțiunea;

Având în vedere că pentru a da această soluțiune instanța de apel examinând incidentul de prematuritate a acțiunii ridicat de apelanți în baza legii de asanarea datoriilor agricole din 19 Aprilie 1932, incident care a format obiectul discuțiilor și înaintea primei instanțe, constată în fapt că dn certificatul No. 1-1933 eliberat de Tribunalul Ilfov secția III-a a. c. Comisiunea II-a pentru asanarea datoriilor agricole, de pus în fața instanței de apel, rezultă că la data de 18 Iunie 1932, apelantul D. M. a introdus cerere pentru asanarea datoriilor sale, conform art. 9 din lege, și argumentează sprijinită pe dispozițiunile art. 10, 13 și 45 din legea de asanare sus citată, că data exigibilității creanțelor din speță este amânata la 3 luni dela data hotărârei definitive ce se va pronunța de Comisiunea de asanare, asupra reducțiunii creanței; că, în speță neintervenind încă o asemenea hotărâre, incidentul de prematuritate a acțiunii este fondat.

Având în vedere că în contra acestei decizii M. L. a declarat recurs pentru două motive de casare:

Asupra motivului II de casare.

Având în vedere că chestiunea ce formează obiectul acestui motiv de casare este aceea de a se ști dacă potrivit legii de asanare a datoriilor agricole din 19 Aprilie 1932 urmează a se suspenda și dreptul creditorilor de a-și valorifica pe calea dreptului comun creanțele ce au contra debitorilor lor și pentru care aceștia au făcut cerere de asanare, sau dacă suspendarea acordată de lege este privitoare numai la dreptul de urmărire și executare contra debitorilor.

Considerând că art. 17 alin. ultim din legea asanării datoriilor agricole din 19 Aprilie 1932 prevede că din momentul intrării în vigoare a acestei legi, orice conflicte juridice asupra existenței sau valorii creanței se vor rezolva de instanțele prevăzute de legea de față.

Considerând însă că nici acest text și nici vre-un altul din numita lege nu dispune ce se întâmplă cu procesele deja introduse la instanțele ordinare, procese privitoare la stabilirea existenței sau valorii unei creanțe a cărei asanare s'a cerut pe baza legii de asanare.

Considerând că din moment ce legea specială a asanării datoriilor agricole nu dispune suspendarea unor asemenea procese introduse în fața instanțelor de drept comun, înseamnă că ele își urmează cursul și că instanțele de ju-

decată sunt chemate a le soluționa în mod definitiv, urmând ca avantajile rezultând pentru debitor din asanare să poată fi invocate cu prioritatea;

Că acesta este spiritul legii asanării din 19 Aprilie 1932 rezultă și din art. 35 al ei, prin care legiuitorul prevede că dela data introducerii cererii de asanare niciun creditor nu poate face vreo urmărire sau executare asupra averii debitorului, ceea ce înseamnă că legiuitorul a înțeles să se suspende numai executarea creanțelor, iar nu și valorificarea lor căci în acest caz ar fi formulat text precis în această privință;

Că de altfel din desbaterile dela Senat, urmate cu privire la art. 17 se vede că însăși raportorul legii a declarat că în cazul când în fața unei alte instanțe în afară de instanța de asanare, ar exista un proces principal această situațiune nu obligă pe judecători să suspende procesul.

Considerând că față de considerațiunile mai sus expuse și întrucât, în speță, este constant că în momentul când debitorul intimat a cerut asanarea creanței sale, procesul privitor la valorificarea acestei creanțe fusese intentat de creditor și se afla pendinte, urmează că instanțele de fond trebuiau să-l soluționeze în mod definitiv, nefiind indrituite să considere acțiunea ca prematură;

Că, deci motivul II de casare fiind întemeiat recursul urmează a fi admis.

Pentru aceste motive, Curtea, în numele legii: admite recursul.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția III-a.

Decizia No. 1:88/934 Președinte D. C. Lupu, preș.

Firma I. Prodan & comp. Brodol cu firma Frații Goldenberg.

Legea timbrului. Apel. Taxă de timbru. Dacă se percepe de fiecare coală. Soluțiune afirmativă. Primul termen de înfățișare. Interpretare.

MOTIVE.

Având în vedere motivul I de casare;

Având în vedere că în esență recurentul susține prin acest motiv de casare că, Curtea de Apel numai printr-o greșită interpretare dată art. 9 și 27 din legea timbrului și printr-o greșită aplicare dată art. 29 din acea lege, a stabilit că timbrul fix de 300 lei se aplică pe fiecare coală de două foi scrisă, deoarece art. 9 constituind o derogare dela art. 29 stabilește un timbru fix de 300 lei pentru cererea în apel în materie contencioasă, indiferent pe câte coale este scrisă;

Având în vedere că prin art. 9 al. b) din legea timbrului, se prevede că cererile de apel introduse la Curțile de Apel în materie contencioasă, sunt supuse unei taxe de timbru de 300 lei, iar prin art. 29 din aceeași lege care indică modul de percepere a acestor taxe; se prevede în al. II că aceste taxe se percep pe coale, socotindu-se coala de două foi indiferent dacă sunt întrebuintate sau nu;

Că față de aceste texte, recurentul era obligat să-și timbreze apelul său cum era scris pe

patru coale cu 1200 lei, socotind câte 300 lei de fiecare coală;

Că recurentul timbrându-și apelul numai cu 300 lei urmează că era insuficient timbrat și deci Curtea de Apel l'a anulat ca netimbrat numai dând o justă interpretare și aplicare textelor de lege, așa că motivul I de casare este nefondat.

Având în vedere partea I-a a motivului II de casare:

Având în vedere că prin acest motiv recurenta susține că, Curtea de Apel a dat o greșită interpretare art. 57 din legea accelerării dela 1929 și art. 42 din legea timbrului și a comis un exces de putere când a refuzat acordarea termenului de plata taxelor de timbru și a amenzii cerute, deoarece primul termen de înfățișare când urma să justifice plata taxelor, a fost la 28 Mai 1932, când această chestiune a fost adusă pentru prima oară în discuție și deci trebuia să i se acorde termenul cerut în baza textelor menționate, de a plăti taxa de timbru și a amenzii.

Având în vedere că din combinația art. 57 din legea accelerării din 11 Iulie 1929 și art. 42 din legea timbrului, rezultă că, partea care a făcut o cerere netimbrată la o instanță judecătorească sau a timbrat-o insuficient, este în drept ca la primul termen de înfățișare să justifice plata taxelor de timbru sau să ceară un singur termen pentru plata lor, în care caz este obligată însă și la o amendă egală cu îndoitul taxelor, iar neplata taxei și amenzii convenite, atrage nulitatea cererei:

Considerând că prin primul termen de înfățișare înțelegându-se data când procedura era completă și deci procesul se afla în stare de judecată, urmează că partea era obligată la acest termen în conformitate cu menționatul text să justifice plata taxelor de timbru sau să ceară un singur termen pentru plata lor și a amenzii prevăzută de lege:

Că întrucât în speță stabilindu-se din considerentele deciziei că recurenta nu a justificat la primul termen de înfățișare care a fost la data de 18 Noembrie 1929 plata taxelor de timbru și că nici la al doilea termen de 13 Martie 1930 n'a plătit aceste taxe împreună cu amenda prevăzută de lege, urmează că apelul ar fi trebuit să fie anulat ca netimbrat așa că, Curtea a interpretat exact zisele texte și deci partea I-a a motivului II de casare este nefondată.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III.

Dec. Nr. 1777/933. Președenția Dlui V. Erbiceanu Cons.

Instanța de recurs, în afacerile de competența instanțelor de muncă, judecate anterior de judecătoria de ocol, apoi de tribunal, este Curtea de Apel nu Curtea de Casație, astăzi în timp ce este în vigoare noua lege.

DELIBERAND,

Având în vedere că recursul introdus de Soc. Anonimă „Chibriturile” în contra sentinței No. 1055 din 14 Iulie 1933 q. Trib. Cluj sec. IV-a, este

grefat pe un litigiu angajat în baza legii contractelor de muncă.

Considerând că potrivit art. 120 din acea lege, până la înființarea jurisdicției profesionale, toate litigiile derivând din aplicarea acelei legi, se vor judeca de judecătorii de ocol în prima instanță, cu drept de apel la Tribunal și recurs la Inalta Curte de Casație.

Că prin art. 11 din legea jurisdicției muncii din 15 Februarie 1933, această competență a fost modificată în sensul că rezolvirea acestor litigii a fost trecută judecătorilor de muncă, care judecă în materie civilă în primă și ultimă instanță cu drept de recurs la Tribunal, toate acțiunile al căror obiect nu trece de 50.000 lei și în primă instanță cu drept de apel la Tribunal, toate cererile care depășesc această sumă, precum și acelea cari prin natura lor nu au o valoare determinată.

Că, totuși potrivit art. 83 din aceeași lege, până în momentul înființării judecătorilor de muncă, litigiile date în competența lor, cu excepția celor prevăzute de art. 9 sub No. 6 — conflictele colective de muncă — vor continua să fie judecate de judecătorii de ocoale, cu urgență și precădere și după procedura consacrată de noua lege.

Având în vedere că în speță reclamantul adresându-se judecătoriei urbane Cluj și cerând prin acțiune suma de 118.460 lei pe temeiul legii contractelor de muncă, judecătoria de ocol a judecat această acțiune în primă instanță și cu drept de apel la Tribunal, la data de 17 Martie 1933, sub imperiul citatei legi a jurisdicției muncii.

Că, în urma apelului introdus de Soc. Anon. Română „Chibriturile” Tribunalul Cluj Secția IV-a prin sentința cu No. Ca. 1055 din 14 Iulie 1933, a respins ca nefondat apelul.

Având în vedere că potrivit dispozițiilor art. 11 al. 4 din legea jurisdicției muncii, **recursurile îndreptate contra sentințelor Tribunalelor referitoare la acțiuni, soluționate sub regimul acestei legi, se vor judeca la Curtea de Apel în circumscripția căreia se află judecătoria respectivă;**

Că, dispozițiile transitorii ale art. 72 din citata lege, care în mod virtual menține, cu privire la competența și procedură, vechile dispozițiuni ale legii contractelor de muncă, în afacerile ce se găseau în curs de judecată la punerea în aplicare a noiei legi și în cari, până la data când judecătorii de muncă au luat ființă, intervenise deja la judecătoria de ocol, sub regimul vechei legi, o hotărâre interlocutorie sau definitivă, sunt inaplicabile în speță.

Că în adevăr, în cazul de față, acțiunea a fost soluționată de ambele instanțe de fond sub imperiul legii jurisdicției muncii, așa că, competență cu judecarea recursului este Curtea de Apel Cluj, în circumscripția căreia cade judecătoria Urbană Cluj.

Că astfel incidentul de necompetență fiind întemeiat, urmează a fi admis și a se declina competența.